

J. WijsmullerWethouder van Stadsontwikkeling, Wonen,
Duurzaamheid en Cultuur

Retouradres: Postbus 12600, 2500 DJ Den Haag

Aan de voorzitter Commissie Leefomgeving

Ons kenmerk

DSB/2016.276

RIS295366

Contactpersoon

Tamar Post

Dienst

Stadsbeheer

Afdeling

Beleidsafdeling Stadsbeheer

Telefoonnummer

14070

E-mailadres**Datum**

1 november 2016

Onderwerp

stand van zaken bewust consumeren

Geachte voorzitter,

Met dit voortgangsbericht breng ik u op de hoogte van de stand van zaken van de (gemeentelijke) inzet voor 'bewust consumeren', Fairtrade en initiatieven in de stad. Bewust consumeren heeft betrekking op veel aspecten zoals CO₂-reductie, eerlijkere verdeling, veiligheid, gezondheid, minder verspilling en minder transportkilometers. Deze hoeveelheid onderwerpen maakt het lastig de focus op één onderwerp te leggen, daarom verwijs ik ook naar de voedselstrategie (RIS269290) voortgekomen uit het initiatiefvoorstel (H)eerlijk Haags en de commissiebrief circulaire economie RIS294168. In het Haags afvalplan (RIS288629) en De gezonde kracht van Den Haag (RIS284021) komt 'bewust consumeren' ook aan de orde. Bewust consumeren is dus niet nieuw, maar speelt al een rol in Den Haag. De gemeente is meestal faciliterend, verbindend en informerend. In deze brief ga ik in op de volgende onderwerpen:

- Activiteiten van de gemeente in en met de stad
- Wat gebeurt er in de stad?

Activiteiten van de gemeente in en met de stad

Via diverse programma's en projecten worden jong en oud bewust gemaakt van hoe voedsel groeit en bloeit met de daarbij horende aspecten zoals seizoen, gezond, prijs, lokaal en eerlijk. Zo leer je bijvoorbeeld welke groenten en fruitsoorten wanneer groeien en wat er dus ingevlogen, gevaren of uit een kas moet komen als die producten 365 dagen per jaar in onze winkelmandje kunnen liggen. Ook krijg je mee dat niet elke tomaat of courgette er perfect uit ziet. En wat er aan verzorging nodig is om voedsel te laten groeien. Je gooit dan waarschijnlijk minder snel weg. Kortom, in deze voor een ieder bereikbare en toegankelijke tuinen wordt een belangrijke aanzet gegeven tot bewustwording. Zo is er een (digitaal) loket voor stadslandbouw, medewerkers verbinden partijen, delen kennis en zetten hun netwerk in. Het Ministerie van EZ en de RVO gaan onze Haagse site www.stadslandbouwdenhaag.nl als voorbeeld gebruiken voor een landelijk digitaal kennisknooppunt. Ook zijn er workshops, educatieve films, Masterchef-wedstrijden en lessen. De Smoothie-fiets, ontworpen door TU delft en Haagse School studenten, is een goede publiekstrekker op evenementen, waar gezond voedsel en bewegen, op een toegankelijke manier aandacht kunnen krijgen.

Gezondheidsmakelaars verbinden en delen kennis over de verschillende aspecten van gezondheid. Bewust consumeren is daar één van. Ook is er de Haagse Aanpak Gezond Gewicht. Deze aanpak richt zich op het bevorderen van een gezond gewicht bij de Haagse jeugd. Zij trekken samen op met (voor)scholen, kinderopvang en welzijnsorganisaties. Samen proberen ze te bewerkstelligen dat kinderen en hun ouders meer gaan bewegen en gezonder gaan eten om zo onder andere hun gewicht onder controle te houden. Ook is er voor mensen met een kleine beurs een workshop 'Goed voor Weinig'. Gezond eten hoeft niet duur te zijn is de strekking. De workshop wordt gegeven door een financieel trainer en een diëtiste. Initiatiefnemers die actief zijn rond het thema bewust consumeren faciliteren we door ze o.a. een (digitaal) podium te geven via impactcity, duurzaamheidskringen, duurzame ontbijten en Duurzaam Den Haag.

De subsidieregeling Duurzaamheid door Haagse Wijken (RIS291915) is een steuntje in de rug voor initiatieven die bewustwording over bijvoorbeeld voedsel en energie gebruik. De subsidie is voor proces- en advieskosten. Van de nu 44 aanvragen is bijna 30% stadlandbouw gerelateerd. Denk aan uitbreiding en nieuwe moestuinen en voor schoolpleinen. Al deze tuinen zorgen voor een flinke oogst. Die wordt jaarlijks gedeeld tijdens het feest Haagse Oogst op het Huygenspark. Ook zijn er initiatieven ingediend om bewuster met energie om te gaan. Twee Haagse wijken gaan bijvoorbeeld kijken of de wijk zonder fossiele brandstof verwarmd kan worden en er zijn initiatieven rond het thema zonne-energie, al dan niet met zonnepanelen op eigen dak.

Landelijk en regionaal gebeurt er ook het een en het ander rond het thema waar we bij betrokken zijn. Op MRDH niveau wordt bijvoorbeeld binnen de Roadmap Next Economy aandacht gegeven aan circulaire economie. Daarnaast zijn we betrokken bij de Citydeals over "voedsel op de stedelijke agenda" en "circulaire economie", zodat we kennis en ervaring over dit onderwerp kunnen delen. Mogelijk zijn er ook fysieke plekken in Den Haag geschikt om op een laagdrempelige manier bewust consumeren onder de aandacht te brengen. Denk bijvoorbeeld rond de stadsboerderij op het Zuiderpark en de gebouwen op het zenderpark Westduinpark. Bewust consumeren is ook belangrijk voor de jeugd. De Haagse Hogeschool overweegt een lectoraat voor circulaire economy.

Zelf het goede voorbeeld blijven geven als organisatie is ook belangrijk. Als concern hebben we diverse fairtrade producten, zoals bananen, broodbeleg, koffie en thee in de apparaten en koffiebars. Zie de nota Inkoop- en aanbestedingsbeleid (RIS 288915). Den Haag heeft samen met de stad, de fairtrade-werkgroep en Duurzaam Den Haag de Fairtrade Gemeente-titel gekregen. Dit gebeurt door fairtrade op diverse bijeenkomsten in de stad onder de aandacht te brengen, zoals de Haagse Energiebeurs, Dag van de aarde, Repair Café, Transitie Cinema en de Dutch Sustainable Fashion Week begin oktober. Er is ook les gegeven over duurzame mode op een MBO. Het Fairtrade logo is zichtbaar op alle stadsdeelkantoren, stadsboerderijen en de daarbij horende leslokalen. Ook is er een Fairtrade Den Haag- nieuwsbrief. Uiteraard wordt de samenwerking met het MKB gezocht. Ondernemers kunnen tijdens de Fairtrade Week tijdens een bijeenkomst van Duurzaam Den Haag een fairtrade starterspakket aanvragen en fairtrade producten proeven. Ook kunnen Haagse bewoners in de Fairtrade week meedoen aan een wedstrijd waarmee je een jaar lang gratis fairtrade koffie of fairtrade thee kunt winnen.

Wat gebeurt er in de stad?

In de stad zijn talrijke initiatieven die werken aan een bewustere (voedsel)consumptie. Zo werkt de *Stichting Noordzeeboerderij* als aanjager voor duurzame zeewierteelt op zee. Dit gebeurt via een kennisplatform en een proefboerderij op zee voor Scheveningen. Daar worden experimenten en demonstraties gedaan met alternatieve vormen van 'akkerbouw op zee' en visserij. Zeewier is een veelzijdig en snelgroeiend 'gewas' dat groeit zonder zoet water, landgebruik of meststoffen.

Urban Farmers is neergestreken op de bovenste verdiepingen van de Schilde. Eén van de grootste stadslandbouwprojecten in een gebouw met een kas van 1.200 m² voor groenteteelt en een viskwekerij waarvan de bijproducten worden gebruikt als bemesting voor de groenteteelt. Het hele gebouw wordt nu geschikt gemaakt voor bedrijven die gerelateerd zijn aan stadslandbouw, duurzaamheid en innovatie. De opzet zal vergelijkbaar zijn met de Caballero Fabriek en de New World Campus. Urban Farmers doet ook mee in *Edibles*, een online marktplaats voor unloved food (producten die er niet mooi uitzien, maar nog goed eetbaar zijn). Die marktplaats voorkomt dat het voedsel in de vuilnisbak belandt. *Instock* zorgt hier ook voor, een restaurant, waar gerechten worden gemaakt uit ingrediënten die normaal ons bord niet zouden halen vanwege overschotten, verkeerde maat en/of uiterlijk. We zijn ons bewust dat stadslandbouwinitiatieven niet alle inwoners van de stad kunnen voeden, daar is onder andere de zee en de Greenpoort Westland Oostland voor.

Naast deze initiatieven heeft Den Haag een groot aantal burgerinitiatieven, die een broedplaats zijn van duurzame ideeën en tegelijk het goede voorbeeld geven. De reikwijdte van de vele buurtinitiatieven is groot. Het zijn allemaal initiatieven die lokaal door bewoners zijn opgezet, al dan niet met hulp van de gemeente en/of fonds1818. Deze initiatieven geven buurtbewoners een aanleiding om naar buiten te gaan, elkaar te ontmoeten en om kennis te maken met de herkomst van voedsel. Voorbeelden van dit soort initiatieven zijn o.a. De Tuinen van Venen, De Tuinen van Mariahoeve, De Compostbakkers, De Marcustuin, LusthofXL, De Zeeheldentuin en niet te vergeten de vele imkers. Denk ook aan de diverse buurtmoestuinen zoals de Van Swindenhof, Margarethahof, Grondige Vlinders, Tuin van Venen, Buurttuin Moerwijk en het Welpje. De laatste is een sprekend voorbeeld van hoe een buurtinitiatief een enorme bewustheid creëert, eigenaarschap en verantwoordelijkheid stimuleert. De buurtbewoners zien wat ze met elkaar kunnen bereiken, zo hebben ze zelf een coöperatie opgericht, om zo samen de eigenaar van de omliggende woningen te worden. En niet te vergeten Den Haag in Transitie (DHIT) een inofficiële netwerkorganisatie een broedplaats voor initiatieven zoals Lekker Nassuh, Het Circus, Tansition Cinema en Vier de Natuur in Moerwijk. Initiatieven die allerlei buurten en bevolkingslagen samen laten komen en waar op een niet stoffige manier bewust consumeren aanbod komt. En de BinckHOP is in september geoogst!

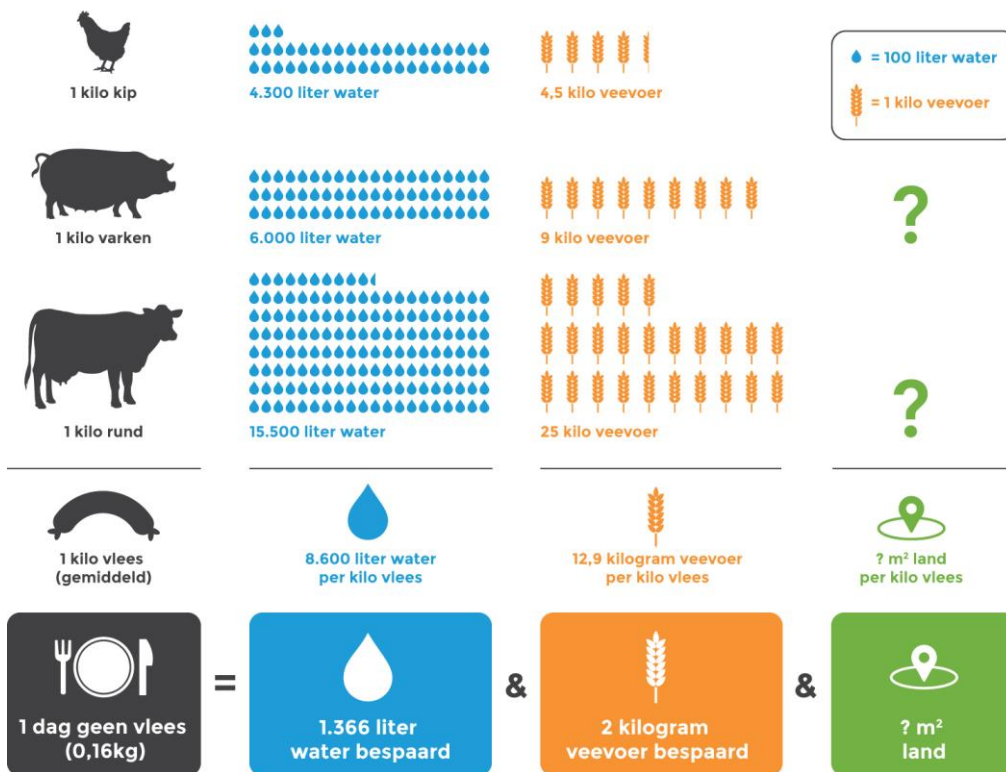
Zie in de bijlage een overzicht met internetsites voor informatie en wellicht inspiratie om wat bewuster te consumeren.

Met vriendelijke groet,

Joris Wijsmuller

Bijlage

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/certificaten-keurmerken-en-meetinstrumenten/inhoud/kwaliteitseisen-producten-en-diensten>
<https://www.milieucentraal.nl/bewust-winkelen/keurmerken/>
<http://www.voedingscentrum.nl/encyclopedie/keurmerken.aspx>
<http://www.duurzaamdoen.nl/tips/>
<https://duurzaamuiteten.nl/#wat-kan-jij-doen>
[http://www.eerlijkwinkelen.nl/](http://www.eerlijk winkelen.nl/)
<http://rankabrand.nl/>
<http://www.voedingscentrum.nl/nl/mijn-boodschappen/eten-kopen/klimaatweegschaal.aspx>
<http://impactcity.nl/>
<http://fairtradegemeenten.nl/>
<http://fairtradegemeenten.nl/category/algemeen-2/nieuws-fairtrade/> (prijsvraag tot 18 november)
<http://duurzaamdenhaag.nl/fairtrade>
<http://dutchsustainablefashionweek.nl/>
<http://www.lekkernassuh.org/>
<http://www.newworldcampus.nl/ons/>
<http://www.noordzeeboerderij.nl/>
<http://www.urbanfarmers.nl/>
<http://www.lusthof.nl/>
<https://www.nudge.nl/blog/2015/04/15/wat-de-impact-van-minder-vlees-eten/>

NB: Bovenstaande lijst is niet limitatief